

ARCHANDĚL MICHAEL A ASTROFIE

WILLI SUCHER

Rudolf Steiner poskytl při mnoha příležitostech praktické pokyny týkající se spojení moderního lidstva se světem hvězd. Zejména v dopise, který napsal 25. října 1924 (*Michaelovo mystérium*)*, hovořil o vztahu lidstva ke hvězdám z perspektivy poslání a působení archanděla Michaela. Rozvinul v něm dva aspekty, z nichž se první týká inkarnace. Když sestupujeme k inkarnaci, trvá Michael na tom, abychom svůj sestup k Zemi orientovali tak, že náš osud bude odpovídat pohybům a rytům hvězd na obloze. Prakticky to znamená, že v současné fázi evoluce už není nutné, abychom při své inkarnaci udržovali tento vztah ke hvězdám. To, že stále existuje, je způsobeno Michaelovým naléháním. Jeho záměrem je udržet spojení hvězd s vývojem celého světa prostřednictvím jiskry ducha v lidské bytosti. Steiner v uvedeném dopise dále říká, že tento čin poskytuje Michaelovi „tak hluboké uspokojení, že v tomto uspokojení prožívá část svého životního živlu, své životní energie, své slunečné životní vůle“. Ale to není vše. Steiner popisuje nový potenciální vztah lidstva ke hvězdám. Nejenže bereme s sebou tohoto hvězdného společníka, který se k nám v okamžiku narození připojil a za kterého, jak se očekává, budeme zodpovědní, ale s naším postupem směrem k budoucnosti jsme povoláni k tomu, abychom svými duchovními skutky na Zemi tento hvězdný svět proměnili. V daleké budoucnosti vytvoříme nový vesmír. Na první pohled to může znít příliš ctižádostivě; proto bych k tomu rád doplnil několik praktických podrobností.

Vezměme si jako příklad konfiguraci narození a komplex prenatalních hvězdných událostí Ludwiga van Beethovena. Tradiční astrologie brala po stovky, možná tisíce let v úvahu pouze konfiguraci narození. V egyptských dokumentech však existují sdělení, která naznačují, že Egypťané na základě tzv. *trutiny hermetis* brali v úvahu celé prenatalní

* Viz Budoucnost lidstva a činnost Michaelova, in: *Anthroposofické vůdčí myšlenky*, GA 26. Anthroposofická společnost v ČR 2014. str. 77nn. (Pozn.

období. S individuálními odchylkami se zohledňovalo přibližně devět měsíců před narozením. Egypťané tvrdili, že tuto moudrost obdrželi od zakladatele své civilizace Herma. Dlouho tradovanou ústní tradici nakonec zapsali faraón Nechepso a jeho velekněz Petosiris. Dokumenty, které se k tomu vztahují, jsou uchovány v pařížské knihovně. Popsané pravidlo nás vede zpět do prenatalní doby ležící blízko okamžiku početí. Na základě vztahu Slunce, Měsíce a Země vypočítává tzv. „epochu“, ta však nemusí být totožná s početím.

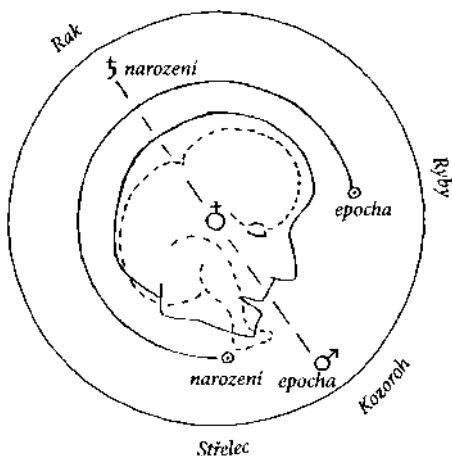
Co tedy znamená tato epocha? Musíme se na ni dívat jako na duchovně-kosmickou událost. Rudolf Steiner ji popsal do nejmenších podrobností. Když se lidská duše přiblíží okamžiku inkarnace, nachází se v čase početí stále ve sféře Měsíce. Je oděna do svého astrálního těla. Kromě toho s sebou nese také tzv. „duchovní zárodek“ fyzického těla. Jedná se o silový výtažek z dvanácti souhvězdí zvěrokruhu. Ten představuje vzpomínku na božské tvarové tělo lidské bytosti, které vytvořil hierarchický svět v dávné minulosti. Během hlavní části života mezi dvěma inkarnacemi si duše spolu s božskými hierarchiemi vytváří nový duchovní zárodek. Potom se od něj musí v okamžiku početí oddělit. Tento duchovní zárodek takřikajíc vypadne z rukou duše a spojí se s fyzickým zárodkem, který nabízený materiál organizuje a tvaruje do lidské podoby.

Mezitím je duše stále ve sféře Měsíce, u brány k Zemi, a je takřikajíc oděná pouze do astrálního těla. Zkušenost se ztrátou duchovního zárodku vybídne duši, aby si z kosmického éteru stáhla individuální éterné tělo. Pak stojí v určitém okamžiku ve sféře Měsíce oděná do astrálního a éterného těla, a nyní je připravena sestoupit na Zemi a sjednotit se s fyzickým zárodkem. Tento děj zpravidla probíhá během třetího týdne, kolem 18. dne, embryonálního vývoje. Proto musíme od početí odlišit tento okamžik, kdy duše stahuje své vlastní éterné tělo z kosmického éteru. Tím je určena epocha, kterou staří Egypťané používali podle hermetického pravidla neboli *trutiny hermetis*.

Nyní si načrtneme alespoň část nebeské konfigurace během devíti měsíců Beethovenova prenatalního vývoje. Budeme ji považovat za obraz Beethovenova éterného těla, které se postupně včleňovalo do jeho fyzického těla. Beethoven se, pokud víme, narodil v noci

z 15. na 16. prosince roku 1770. V tu chvíli právě vstupovalo Slunce do souhvězdí Střelce (obr. 4.1). Na základě našich výpočtů data epochy podle *trutiny hermetis* jsme vedeni zpět do doby, kdy bylo Slunce naposledy v siderickém souhvězdí Ryb, tedy patrně k datu 22. března roku 1770. Během následujících devíti měsíců Slunce procházelo zvěrokruhem - přes ekliptiku - a prošlo téměř tři čtvrtiny kruhu. Kromě toho se ve vesmíru děly další věci. Například planeta Saturn se pohybovala v siderickém souhvězdí Raka. V době epochy byl Mars v opozici v souhvězdí Kozoroha. Byl tedy přesně naproti místu, kde se ve chvíli Beethovenova narození nacházel Saturn. (To celé vychází z geocentrického pohledu.)

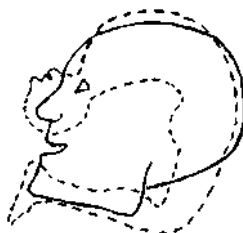
Řekli jsme, že tato prenatalní tabulka zobrazuje éterné tělo, které se spojilo s fyzickým tělem. Éterné tělo lidské bytosti udržuje fyzické tělo po celý život „živé“. Bojuje proti přirozenému sklonu hmotných fyzikálních látek k rozpadu, což není nic jiného než přirozená reakce hmotných látek, které se rozpouštějí nebo plavou ve vodě, jako je tomu v lidském těle. Éterné tělo má tedy za úkol udržet lidské tělo integrované, udržet ho, jak říkáme, „zdravé“. Proto musí v jistém smyslu zapadnout do prostorové formy fyzického organismu a ztotožnit se

Obrázek 4.1

s ním. V diagramu to znázorňujeme cestou Slunce, třemi čtvrtinami slunečního kruhu. Jde o dokonalý obraz embrya. Odpovídající výzkumné práce v průběhu desítek let prokázaly, že embryo je pohybem Slunce skutečně zobrazeno ve své typické obrácené podobě.

V diagramu jsme nakreslili embryo na pozadí obrazu lidské hlavy. Proč jsme to udělali? Z výzkumů vyplývá, že embryo je v počátečních fázích vývoje převážně „hlavou“. Tělo a končetiny jsou pouze „zárodečnými body“, které se vyvíjejí a rozšiřují v pozdějších embryonálních stádiích. Embryo se tudíž jeví jako zrozené z hlavy. Proč tomu tak je? Proč tu od začátku nejsou typické proporce lidské podoby? Existují pro to hluboké duchovní důvody spojené se skutečnostmi, s nimiž se lidská bytost setkává mezi dvěma inkarnacemi. Když lidská bytost země, duchovní esence fyzického těla, která zformovala hmotu do typické lidské podoby, neumírá. Odděluje se od hmotné části fyzického těla, zůstává „neporušená“, a postupně se přeměňuje v hlavu následující inkarnace. Jak tomu máme rozumět? Pokusili jsme se to ukázat na obr. 4.2. Představíme si lidskou bytost po smrti v okamžiku vstupu do duchovně-kosmického světa, když se rozšiřuje do dálav prostoru. Člověk se jistě nebude dívat k Zemi a nebude „obrácený“ jako embryo. V mocném gestu bude pokračovat ven do kosmu. Nákres nám to může pouze přiblížit. Tato lidská forma dynamické síly zcela obrácená navenek se postupně proměňuje v základ hlavy pro další inkarnaci. Hlavu z poslední inkarnace nelze vzít na této cestě s sebou. Zůstane na Zemi, protože je opotřebovaná. Ale končetiny minulého těla se stávají čelistmi - paže horní a nohy dolní čelistí. Základy nového mozku s jeho závitky vycházejí ze střev minulého těla, přemění se a znovu se

Obrázek 4.2

objeví v závitěch nového mozku. Tohle všechno se nepřenáší ve hmotně-fyzikálním smyslu, ale pouze jako duchovně-dynamický potenciál. Tímto způsobem se duchovní tělo minulé inkarnace promění v potenciální podobu hlavy příští inkarnace. Stojí za tvarem embrya. Z této hlavy, která je pozůstatkem minulé inkarnace, nakonec vyroste embryo a nová lidská podoba. To, co se mezitím proměnilo v archetyp čelisti, nyní tvoří nové končetiny, archetypy mozku zase působí v trupu a vnitřních orgánech. Tato nová forma je však „obrácená“; dívá se dolů na Zemi, na to, co jakoby spojené pupeční šňůrou představuje Matku Zemi.

Porovnejme nyní kosmická fakta v kombinaci s Beethovenovou archetypální hlavou s jeho skutečným obrazem (obr. 4.1). Jeho rysy, zejména ústa, nevypadají jako by patřily šťastnému muži. Spíše Beethoven vypadá jako někdo, kdo v sobě má hlubokou zášť. Je tu však také silné odhodlání. Ptáme se, co za tím vším stojí. Řekli jsme, že v kosmické prenatalní konfiguraci vidíme obraz éterného těla, které nese karmické vzpomínky na minulé inkarnace, i když obvykle nevstupují do plného lidského vědomí. Zde musíme hledat kořeny všeho, co je vyjádřeno v rysech Beethovenovy tváře. Saturn byl v čase Kristova působení v Raku (viz část Kosmické křesťanství). Proto je hluboce spojen se záhadami vývoje lidské rasy. Během tří let svého působení přinesl Kristus vykoupění Zemi a lidstvu, které v té době hluboce pokleslo. Tento hluboký pád je vyjádřen v souhvězdí Raka. Severská mytologie o něm mluví jako o „soumraku bohů“, což znamená soumrak poznání bohů lidským vědomím. V dávných dobách byla země bohů Asgard spojena se zemí lidí Midgardem prostřednictvím mostu Bifrost. Tento obraz nám ukazuje, že starověké lidstvo mělo - sice matné a snové, ale přesto - vědomí božského duchovního světa. Avšak rozvoj lidského egoismu toto vědomí zničil. Bohové v lidském vědomí „zemřeli“. A tím byl zničen i most Bifrost, který spojoval Asgard s Midgardem. Tento velký příběh je v severské mytologii spojován se souhvězdím Raka.

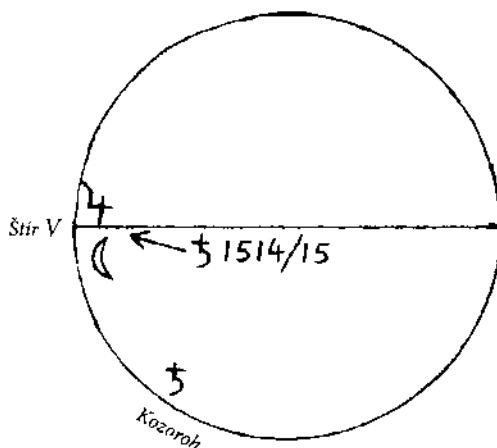
V řecké mytologii je to zčásti popsáno v příběhu o Prométheovi a zde nacházíme klíč, který potřebujeme. Duchovní věda naznačuje, že Beethoven byl v dávné minulosti inkarnován jako Prométheus. Prométheus, syn Titána tapeta, se rozhodl pomoci lidské rase. Ukradl

nebeský oheň a přinesl ho lidstvu na Zemi. Zeus ho za to tvrdě potrestal. Byl připoután ke skále a každý den přilétal sup, aby mu roztrhl tělo a žral játra. V noci játra opět dorostla a poskytla supovi novou hostinu. Jedná se jen o další popis povahy souhvězdí Raka. Proto musel Prométheus trpět nekonečnou bolestí, až jej mnohem později osvobodil Héraklés. Zní strašně nespravedlivě a krutě, že člověk, který chtěl pomoci lidské rase tím, že jí poskytl přístup k ohni, je stížen tak špatným osudem. Abychom to pochopili, musíme proniknout k hlubšímu smyslu vykresleného obrazu. Prométheův čin byl rozhodujícím krokem lidstva na cestě k oddělení se od vedení a nadvlády božského světa. Jeho trestem byla bolest z připoutání k hmotě a nemoci. Stopy tohoto osudu vidíme v Beethovenově fyziognomii. Nesl si je celý svůj život. Přesto má v sobě i odhodlání, které jako by říkalo: Budu dál přinášet oheň nadšení a vůle na Zemi a pro lidstvo. Beethoven tak činil svými skladbami, velkými symfoniemi, zejména Devátou symfonií, která hovoří dokonce o jiskře svobody v lidských srdcích. Ale zároveň ho také pronásledoval stín minulosti. I on byl „připoután ke skále“ pozemské nemoci a omezení. Když se Saturn po třiceti letech vrátil na místo, kde se nacházel v době jeho narození, Beethoven ohluchl. To byl pro skladatele jeho formátu nejtěžší osud. Přesto neúnavně pokračoval v práci a odkázal lidstvu dary nepřekonatelné krásy a umělecké velikosti.

Tento osud vidíme znázorněný ve vztahu Marsu a Saturnu (obr. 4.1). Odehrává se mezi nimi něco jako přetahovaná, znovuobnovení mocných vesmírných vzpomínek. Beethoven žil s tímto osudem. Troufáme si tvrdit, že on sám se již před narozením rozhodl vzít jej na sebe, aby mohl lidstvu darovat o to více „ohně“. Nebeská konfigurace v okamžiku jeho smrti naznačuje, že svůj úkol zvládl: Saturn a Mars byly tehdy (26. března 1827) v téměř stejných pozicích zvěrokruhu, kde stály v době Ježíšova křtu (heliocentrický Saturn ve vzestupné nodální linii Jupiteru a Mars ve svém vlastním vzestupném uzlu). V této konfiguraci vidíme potvrzení, že se Beethoven nakonec přiblížil ke skutečným pramenům duchovní svobody lidstva - v podstatě se dostal velmi blízko ke Kristovu impulzu. Nyní se podívejme na druhou stranu našeho vztahu k vesmíru.

Přistupme teď ke studiu další významné osobnosti moderní historie, velkého renesančního malíře Raffaela Santiho. Raffael zemřel na Velký pátek roku 1520, tedy 6. dubna 1520. V okamžiku jeho smrti (viz obr. 4.3) vycházelo na východě souhvězdí Štíra. (Přímka označuje rovinu horizontu v nastavení zvěrokruhu.) Navíc toho dne Jupiter právě vstoupil do Štíra a v jeho blízkosti tam byl i ubývající Měsíc. To je jen část celkové konfigurace v dané chvíli, ale víc toho teď nepotřebujeme. Štír s jedovatým bodnutím je v jistém smyslu obrazem smrti. Sporé záznamy se zdají naznačovat, že ve velmi dávných dobách lidstvo na jeho místě jasnozřivě vnímalo obraz orla, ptáka, který se vznáší vysoko nad zemí a ze široka si prohlíží krajinu pod sebou. Očividně šlo o výsledek jasnovidné schopnosti, kterou starodávné lidstvo mělo jako přirozený dar a která překonávala omezení všeho pomíjivého. Se ztrátou snových instinktivních schopností Orel takřkajíc hluboko padl a stal se obrazem Štíra se smrtícím bodnutím. Přesto ona úžasná individualita Raffaela Santiho zemřela v tomto aspektu.

Proč se to stalo? Je to skvělý příklad radikální proměny vztahu lidstva k vesmíru. Bude se od nás stále více žádat, abychom kosmu přispěli něčím novým, podstatným, co v něm dříve neexistovalo. Může to znamenat vykoupení a nový život i pro vesmír. Možná to zní

Obrázek 4.3

neuvěřitelně, ale lze to do určité míry s matematickou přesností dokázat. Když člověk zemře, v praxi to znamená, že život vystoupí z fyzického těla. Život nechápeme jako abstrakci, ale poznáváme ho jako samostatný organismus, jako životní neboli éterné tělo, které se v okamžiku smrti odděluje od těla fyzického. Vychází z univerzální paměti vývoje lidstva a také do sebe pojímá celou biografii lidské bytosti, s níž bylo spojené. Během prvních tří dnů po smrti je éterné tělo osvobozeno od úkolu udržovat fyzické tělo „naživu“ a je prožíváno duší jako tablo. Obsahuje detaily celého právě ukončeného života. Objeví se všechny události, které se udály v časovém sledu, vyvstanou však současně. Po třech dnech sejde zmíněný obraz duši z očí. Jinými slovy - éterné tělo se rozptýlí do vesmíru, je přijato do éterného kosmu, což je svět planet. Vesmír stojí a čeká na to, co přichází z lidské bytosti. Na Velký pátek roku 1520 planety stály a čekaly na to, co jim Raffael předá jako plody svého života.

Zní to možná jako bujná představivost. Můžeme to dokázat? Za tímto účelem se obrátíme na Saturn. Saturn je orgánem kosmické paměti, a tak ono životní tablo připravil už během Raffaelovy inkarnace. Když Raffael zemřel, Saturn byl pod východním obzorem v souhvězdí Kozoroha. Výpočtem můžeme zjistit, že v určitém okamžiku Raffaelova života byl Saturn v roce 1491 ve stejné pozici a „zapamatoval si“ ve velkém kosmickém měřítku, co se stalo na Zemi a kolem Raffaela. Toto je Saturnova „technika“ pro přípravu éterného tablo. Dále si všimneme, že v letech 1514-1515 zaujímal Saturn pozice, kde se nacházely Jupiter a Měsíc v okamžiku smrti. Když bylo Raffaelovi v roce 1491 osm let, zemřela mu matka. Jistě to mělo hluboký vliv na jeho vývoj. Už neměl pozemskou matku. Dovedeme si však představit, že duše jeho matky pomáhala rostoucímu dítěti z duchovní sféry nebes, kam vstoupila. Tuto rozhodující etapu v Raffaelově životě si Saturn „připomněl“, když stál v Kozorohu. V letech 1514-1515 prošel Raffael důležitou životní etapou. Jak víme, Raffael namaloval mnoho obrazů madon, v této době však vytvořil Sixtinskou madonu, která je v jistém smyslu vyvrcholením všech jeho madon. Ve stejnou dobu stál Saturn ve Štíru. Mezi miliony událostí na Zemi v tom okamžiku pohlédl Saturn také na práci Raffaela a přijal ji do své velké vesmírné

Obrázek 4.4

paměti. Pak v okamžiku Raffaelovy smrti nejprve Měsíc a poté Jupiter vstoupil do míst zverokruhu, do kosmické kroniky, do které Saturn již dříve zapsal svá „pozorování.“ Přijali zapsané vzpomínky do své bytosti. A teď jsme náhle postaveni před naprosto odlišný obrázek Štíra. Známe ho jako obraz zvířete se smrtícím trnem. A zde se nám na nebi objevuje obraz božské Sofie. Možná to zní zvláštně, ale je to ona, koho Raffael ztvárnil ve svých obrazech, zejména v obraze Sixtinské madony. Ta není jen obrazem pozemské matky Ježíše. Je zřejmé, že jde o božskou Sofii, moudrost bohů, která jako by byla nesena srpkem Měsíce a vztahovala se k Jupiteru, planetě kosmické moudrosti (obr. 4.4). Konfigurace Raffaelovy smrti byla dokonalým znamením božské Sofie. Tím byl prostřednictvím Jupiteru otlaštěn do Štíra aspekt vykoupení, což může v nadcházejících dobách přinášet předzvěst změny charakteru souhvězdí Štíra.

Nyní se můžeme ptát - a je to zcela legitimní otázka - co se stane s touto infuzí do sféry Jupiteru a Štíra? Ve skutečnosti se zdá, že byla ve vesmíru dobře zachována pro dobu, kdy připravené duše budou moci tento impuls znovu zachytit a dále ho rozvinout. Jednou z takových duší byl ruský filosof Solovjov (1853-1900). Když se narodil, byl Jupiter opět v souhvězdí Štíra, nebo spíše se během jeho prenatalního vývoje do této konstelace přesunul. Bereme to jako náznak, že Solovjov možná při svém návratu do inkarnace přijal impuls, který vložil Raffael do Jupiteru a Měsíce ve Štíru. Můžeme pro to najít nějaké potvrzení? Ano, pokud budeme studovat Solovjovův život, získáme tu nejdratičtější kladnou odpověď. Napsal báseň Tři setkání, kterou George Adams přeložil do angličtiny. Solovjov v ní popisuje svá tři setkání s božskou Sofií, nebo, jak jí říká, s Hagíí Sofií. Jako dítě jednou stál před stěnou obrazů (ikonostasem) ruské katedrály, která odděluje oltářní prostor od věřících. Tam měl poprvé vizi božské Sofie.

Později studoval teologii. Navštívil také Anglii a jednou, když právě seděl v čítárně Britského muzea, měl znovu vizi božské Sofie. Podle jeho vlastních slov mu sdělila, aby se vydal do Egypta, přímo do pouště, protože tam se mu odhalí ve své plné kosmické slávě. Solovjov se tedy směle vydal do Egypta. Lidé ho varovali před nebezpečím, ale on neposlouchal. Vyšel do pouště, jako student teologie tehdy oblečený do dlouhého černého pláště a v černém cylindru. Beduíni ho okamžitě měli za ďábla a málem ho zabil. Nicméně jejich útok přežil a ulehl v noci v poušti, oživené divokými zvířaty. Ráno, při východu slunce, měl svou nejslavnější vizi a rozhovor s božskou Sofií. Tato zkušenost ho provázela celým životem a všemi studii. Svědčí o tom jeho knihy o náboženství, filosofii a křesťanství, které by bez zmíněné zkušenosti možná nikdy nebyly napsány. To, co Raffael vložil do Štíra, se tedy vrátilo přes Jupiter. Solovjov se toho díky svému osudu a předchozím inkarnacím dokázal chopit a snést to dolů na Zemi. Jistě, nenamaloval božskou Sofii ani madonu jako Raffael, ale prožíval ji svým vlastním způsobem a povznesl ji ve své duši.

Máme zde tudíž příklad, který dokládá, jak lidská rasa proměňuje vesmír, jak bylo souhvězdí Štíra skutečně prostoupeno úžasnými morálními představami. A přesto je to pouze začátek. S pozvolným postupem lidstva do budoucnosti k tomu bude docházet stále častěji; nicméně jsme popsali něco, co v naší době není tak docela izolovaným příkladem. Existuje mnoho dalších příkladů, které demonstrují proměnu zvěrokruhu a planet. V případě Raffaela se smrt stává duchovním zrozením. Cítíme v tom jeden z úkolů nové kosmologie, který má pomoci pozvednout vnitřní zkušenosti lidstva do výšin přesného, vědeckého poznání reality duchovního světa. Dosud jsme popsali pouze jeden izolovaný aspekt asterogramu smrti, jak je spojen s prvními třemi dny po smrti a s rozplynutím éterného těla v kosmickém éteru. Je toho však více. Ve zmíněných nebeských konfiguracích lze rozpoznat další pokrok duše po přechodu na druhou stranu, dokonce i zvažování možností budoucí inkarnace. Vše je obsaženo v asterogramu „duchovního zrození“ a usilovným zkoumáním to lze najít. Například doba, která uplynula mezi inkarnací Raffaela a Novalise, tedy následující Raffaelovou inkarnací, byla v zárodku obsažena v jeho hvězdné konfiguraci

při smrti. Doba 252 let od roku 1520 do roku 1772, ležící mezi těmito dvěma inkarnacemi, je již naznačena asterogramem z roku 1520 - samozřejmě pouze jako nabízející se možnost. Indikace je vlastně trojí povahy: Měsíc, Slunce a Saturn předkládají takřkajíc své návrhy s ohledem na budoucnost, každý svým vlastním způsobem „načasování“.

Na planetě Zemi nejsme bezvýznamnou náhodou. Duchovní a pravá moderní kosmologie a astrologie může skutečně odhalit, že plody lidského snažení na této planetě se mohou ve vesmíru stát významnými, dokonce kreativními. Během dlouhého intervalu oddělení od duchovního vesmíru jsme dosáhli jáství. S tímto potenciálem realizace sebe sama se můžeme znovu pozvednout a stát se občany vesmíru, kteří stojí pevně na Zemi a zároveň pracují se silami vesmíru. Jako jsme se naučili kultivovat půdu této planety, musíme v našem současném věku alespoň začít kultivovat, sázet a zúrodnovat pole kosmu. To jsou úžasné perspektivy, které vyžadují zvýšenou lidskou odpovědnost a také vůli pilně pracovat směrem k budoucnosti, i když se současné možnosti realizace zdají být tak velmi malé. Pokud to za současných okolností dokáže přijmout a žít byt' jen několik lidských bytostí, můžeme mít naději a důvěru, že cesta lidstva do budoucnosti zůstane otevřená.